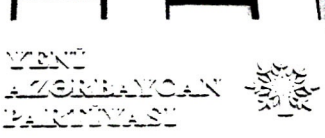

YAP xalqımızın istək və arzularına uyğun olaraq tarixi zərurətdən yaranıb

2023-cü il noyabrın 21-də yarandığı gündən yeni Azərbaycan adlı dünyəvi, diplomatik, hüquqi dövlət qurmuş, əsl xalq hakimiyyətini qurmuş YAP-ın yaradılmasının 31 ili tamam olur. YAP xalqımızın son 31 illik müstəqillik tarixinə bəşəri dəyərlər gətirməklə xalqımızın tarixinə əbədi daxil olmuşdur.

SSRİ dağıldıqdan, Azərbaycan Respublikası öz müstəqilliyini elan etdikdən və çoxpartiyalı bir sistemə keçirdikdən sonra Azərbaycanda bir çox yeni siyasi partiyalar yaranı. Lakin bu partiyaların heç də hamısı özlərinin cəmiyyət və xalq qarşısında məsuliyyətini doğru-düzgün dərk edə bilmədilər. Əgər SSRİ dağıldıqdan sonra siyasi proseslər normal məcəradə gətsəydi, Dağlıq Qarabağ problemi yenidən baş qaldırmasaydı, torpaqlarımızın xeyli hissəsi işğal olunmasaydı, respublikamızın daxilində vətəndaşlıq dövləti baş qaldırmasaydı və müxtəlif separatçı meyillərin güclənməsi ilə respublikanın parçalanması meyli güclənməsaydı, Heydər Əliyev cənabları da yenidən siyasi səhnəyə qayıtmayacaq və Yeni Azərbaycan Partiyası da yaranmayacaqdı.

YAP tarixi zərurətdən yaranıb. Yeni Azərbaycan Partiyasının çox zəngin siyasi mübarizələri dolu şanlı tarixi vardır. XX əsrin sonlarında Azərbaycan xalqının həyatında yaranmış mürəkkəb ictimai-siyasi proseslərin gedişində meydana çıxmış YAP bu gün ən nüfuzlu partiyalardan birinə çevrilmişdir. Bu partiyamızın əsasını zamanımızın ən görkəmli ictimai-siyasi dövlət xadimlərindən biri olan Heydər Əlirza oğlu Əliyev qoymuşdur.

Məhz Heydər Əliyevin mövcudluğu, onun 60-90-cı illərdə göstərdiyi - 30 illik siyasi fəaliyyəti Azərbaycan ziyalisinə belə bir tarixi həqiqətə anladı ki, Azərbaycan xalqı müstəqil olaraq öz dövlətini idarə edə bilər. Bu sadə həqiqəti Azərbaycan xalqının bütövlükdə qəbul etməsi üçün təqribən beş il də əlavə vaxt itirməli oldu.

1992-ci il noyabr ayının 21-də Naxçıvan şəhərində təsis olunmuş və dekabr ayının 18-də Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən qeydiyyatdan keçirilmiş YAP-ın hazırda 700 mindən çox üzvü, 70 rayon və şəhər, 3 min təşkilatı var. 20 min nəfər üzvü birləşdirən gənclər birliyi və 18 minə qədər qadınla iş aparən Qadınlar Şurası da YAP-ın daxilində fəaliyyət göstərir.

YAP-ın ideya-siyasi və nəzəri mənbələrini Heydər Əliyevin şəxsi iştirakı ilə yazılmış Proqram və Nizamnamə təşkil edir. Həmçinin bu böyük dövlət xadiminin siyasi mübarizələrlə dolu keçdiyi həyat yolu, müxtəlif yığıncaqlarda etdiyi məruzələr və çıxışlar, söylədiyi müdrik fikirlər hər bir YAP üzvü üçün fəaliyyət proqramı kimi qəbul edilmişdir. Partiyamızın əsas məqsəd və vəzifələri onun proqramında qıscaca belə ifadə olunur: "Müstəqillik əldə etməmiş respublikamız və onun bütün vətəndaşları qarşısında dövlət müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi; demokratik hüquqi dövlətin formalaşdırılması, respublikamızın ərazi bütövlüyünün və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, respublikamızın tez bir zamanda müharibə vəziyyətindən çıxması, Qarabağ probleminin həlli öz vətəndaşlarına firavan həyat şəraiti yaratmaq".

Göründüyü kimi, partiya üzvləri qarşısında çox məsul və mürəkkəb vəzifələr durur. Partiyamızın siyasi strategiyasının əsas istiqamətləri də məhz yuxarıda göstərilən vəzifələrin həyata keçirilməsindən ibarətdir. Hal-hazırda Azərbaycanda 30-dan çox siyasi partiya fəaliyyət göstərir. Məqsəd və vəzifələri, proqram və nizamnamələri nöqtəyi-nəzərdən bir partiyaların əksəriyyət bir-birinə yaxındır.

Lakin YAP həm özünün strateji məqsədləri, həm də taktiki addımları, özünə məxsus prinsip və xüsusiyyətləri ilə digərlərindən fərqlənir.

1. YAP-ın yaranma səbəbləri

SSRİ-nin dağıdılması prosesi olduqca mürəkkəb bir şəraitdə gedir, mərkəzi dövlət hakimiyyətinin başında duran M.S.Qorbaçov hər vasitə ilə köhnə, sınaqdan keçirilmiş metodlardan istifadə etməklə xalqların bir-biri ilə qarşıdurmasını yaradır, bütün kiçik və azsaylı xalqları yazıq vəziyyətə salmaq və milli ədavət toxumunu səpmək, yenidən milli-etnik müharibələr törətmək siyasəti yeridirdi. Müsləman xalqları və türk mənşəli respublikalar əsas hədəf idi. Qatı anti-türk və anti-müsləman olan M.S.Qorbaçovun bu istiqamətdə "fəaliyyəti" Yenidənqurmada və SSRİ-nin dağılmasından xeyli əvvəl başlamışdı. 1987-ci ilin oktyabr ayında olmuş Sov.İKP MK-nın plenumu heç bir əsas olmadan bütün ömrünü təkə Azərbaycan deyil, başqa respublikaların da iqtisadi, siyasi və mədəni yüksəlişinə sərf etmiş, xalqlar dos-

luğu və beynəlmillətçilik ideyalarının təbliğində böyük xidmətlər göstərmiş, süll işinə töhfələr vermiş, zamanımızın ən görkəmli ictimai-siyasi və dövlət xadimlərindən biri olan, bütün türk xalqlarının böyük oğlu Heydər Əlirza oğlu Əliyev Sov.İKP MK-nın Siyasi Bürosu üzvlüyündən kənar edildi. Onun yüksək dövlət və partiya orqanlarından kənarlaşdırılması tarixi ədalətsizliyin və əslində türk və müsəlman xalqlarına qarşı hazırlanmış mənfur planların başlanğıcı idi. Heydər Əliyevin işdən kənarlaşdırılması ilə "Qarabağ kartı" da işə salındı. Ermənilər sovet imperiyasının dağılacığını bu dəfə də başqa millətlərdən daha tez duyduqlarından, əsrin əvvəllərində olduğu kimi yenə də siyasi təşəbbüsü öz əllərinə alıb, Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları irəli sürdülər.

1989-cu ilin soyuq qış günləri Ermənistan SSRİ-də yaşayan 200 min azəri öz doğma atasına yurdundan qovuldu və həmin tarixdən qədim Azərbaycan torpaqları da şeytan yuvasına çevrildi. Hələ həmin vaxtlar ağıllı, düşüncəli və vətənpərvər azərbaycan ziyalıları başa düşürdü ki, respublika çətin vəziyyətdədir, qarşıda da daha böyük çətinliklər, bəllər var və Heydər Əliyev əgər rəhbərlikdə olsaydı, bunların qarşısını məharətlə alardı. Lakin M.S.Qorbaçov və onun respublikamızda olan əlaltısı Ə.Vəzirov hər vasitə ilə Heydər Əliyevin siyasi karyerasını bağlamaq, onun tarixi keçmiş fəaliyyətinə kölgə salmaq ləkələmək siyasəti yeridirdilər. "Pravda" qəzeti və digər mərkəzi mətbuat səhifələrində, eləcə də yerli mətbuatda xalqı, ictimaiyyəti çaşdıran yalan, böhlan xarakterli yazılar dərc edilirdi. 1990-cı ilin fevralında "Pravda" qəzetində bir səhifəlik "Əliyevçilik və yaxud xoş əyyəmlər dərc edilmişdir. Lakin çox keçmədən "Pravda" 1990-cı ilin aprelin 13-də o vaxtda qədərki tarixdə ikinci təkzibini verərək yazılanların yalan olduğunu etiraf etməli oldu.

Həmin dövrdə Azərbaycana rəhbərlik edən Əbdürəhman Vəzirov və onun bədnam komandası hadisələri bilərəkdən ermənilərin xeyri sərəməyə, yaxud Moskvanın göstərişinə uyğun istiqamətə yönəldirdi. Ermənistan respublikasından qovulmuş azərilərin əksəriyyəti Dağlıq zonasında yaşayan kənd və rayon əhəlisindən və kənd təsərrüfatı işləri ilə məşğul olduqlarından onları Dağlıq Qarabağa yerləşdirmək daha məqsəduşun oldu. Lakin Vəzirov xalqın iradəsi əleyhinə gedərək bu addımı da atmadı. Halbuki erməni rəhbərləri özləri etiraf etmişdi ki, əgər köçürülmüş azərilər Dağlıq Qarabağa yerləşdirilsəydi, onda onlar məcburən köçürmə siyasətini dayandıracaqdılar.

Ə.Vəzirov milli mənafeyə xəyanət edərək respublikada yerliçilik, antiəliyevçilik kompaniyası başlamaqla xalqın diqqətini əsas ümummilli və sosial problemlərin həlləndirilməsinə yönəldirdi. Ermənistan respublikasından qovulmuş azərilərin əksəriyyəti Dağlıq zonasında yaşayan kənd və rayon əhəlisindən və kənd təsərrüfatı işləri ilə məşğul olduqlarından onları Dağlıq Qarabağa yerləşdirmək daha məqsəduşun oldu. Lakin Vəzirov xalqın iradəsi əleyhinə gedərək bu addımı da atmadı. Halbuki erməni rəhbərləri özləri etiraf etmişdi ki, əgər köçürülmüş azərilər Dağlıq Qarabağa yerləşdirilsəydi, onda onlar məcburən köçürmə siyasətini dayandıracaqdılar.

Heydər Əliyev bu ümummilli mətu matom günündə Moskvada olan Azərbaycanın daimi nümayəndəsinə gəlib bəyanat verdi.

1990-cı ilin qanlı yanvar günlərində rus tankları ilə əzilmiş yüzlərlə vətənpərvərin məzarının üzərindən addımlayıb hakimiyyətə Ayaz Mütəllibov gəldi. Qanlı Yanvar faciəsini törətmiş Moskvanın əli ilə hakimiyyətə gətirilən Ayaz Mütəllibov da öz sələfi Ə.Vəzirov kimi Azərbaycanda başlanmış olan demokratik prosesi və xalq hərəkatını parçalamaq üçün vətəndaş qarşıdurması siyasəti yeridirdi. Antiəliyevçilik kompaniyası onun dövründə daha geniş vüsət aldı. A.Mütəllibov dövründə Azərbaycanda qaragürülxü qüvvələr daha da fəallaşmış, rüsvətxorluq, xalq mülikiyyətinin dağıdılması görünməmiş dərəcədə çoxalmışdı. Müxtəlif "cəmiyyət"lərə mənsub olan əlisilahlı dəstələr Bakıda tüğyan edir, fitnəkarcasına qarşı qırğını toxumu səpirdilər. Ayaz Mütəllibovun siyasi fəaliyyətində Heydər Əliyevə qarşı qərəzli mövqə tutmaq, onun şəxsiyyətinə və siyasi fəaliyyətinə kölgə salmaq siyasəti mühüm yer tuturdu.

(Ardı var)

Demir QURBANLI